

770 let Liechtensteinů na území Jihomoravského kraje

10. výročí obnovení diplomatických styků mezi Lichtenštejnským knížectvím a Českou republikou

Ing. Pavel Juřík

1141

První zpráva o rodu Liechtensteinů – zmíněn Huc (Hugo) de Liechtenstein, zakladatel hradu Liechtenstein, ležícího asi 30 km jižně od Vídně.

Hrad Liechtenstein jižně u Vídně, patří rodu Liechtensteinů dodnes

1249

Listinou markraběte moravského Přemysla vydanou 14. ledna 1249 v Brně dostal Jindřich z Liechtensteinu († 1263/66) Mikulov za věrné služby v rakouských zemích (dědictví po Babenbercích)

Mikulov, „kolébka“ rodu na Moravě, patřil mikulovské větvi Liechtensteinů v letech 1249 – 1560 – na obrázku tzv. Lichtenštejnská věž, pozůstatek původního gotického hradu.

1334

Hartneid II. († 1351) dostal za věrné služby od krále Jana Lucemburského lénem hrad Děvičky

1370

Jan I. († 1397) hofmistr rakouského vévody Albrechta III. v roce 1370 získal moravské panství Lednice (něm. *Eisgrub*). Panství Lednice patřilo Liechtensteinům v letech 1370-1945

1395

Jan II. získal věnem panství Feldsberg (česky *Valtice*) ležící v Horních Rakousích. Na základě mírové smlouvy ze St. Germain musela Rakouská republika v roce 1921 odstoupit Valticko Československé republice za strategických důvodů (železnice).

Valtice patřily Liechtensteinům nepřetržitě od roku 1395 do roku 1945

1403

V listopadu 1403 Jindřich V. († asi 1418) pomohl s 50 jezdci králi Václavu IV. k útěku ze zajetí králem Zikmundem ve Vídni. Z hradu Mikulov se pak král dostal na hrad Karlštejn, kde měl věrnou posádku.

1526

Bratři Wolfgang I. (1473–1520) a Leonard I. (1482–1534) byli evangelíci, Leonard se dokonce stal stoupencem radikální reformace. V roce 1526 poskytl v Mikulově útočiště novokřtěncům vyhnaným ze Švýcarska a jižního Německa. Ti byli zručnými řemeslníky (např. keramika) a zemědělci (vinařství) a zasloužili se o hospodářský rozvoj celého kraje.

1560

Úspěšný vojevůdce, ale neúspěšný hospodář Kryštofa IV. († 1585) zvaný Marnotratný, musel kvůli dluhům prodat panství Mikulov.

1596

Sňatkem s Annou Marií Černoorskou z Boskovic získal Karel I. (1569–1627) panství Černá Hora a Úsov. Karlův mladší bratr Maxmilián (1578–1643) se roku 1597 oženil s její sestrou Kateřinou, se kterou vyženil panství Bučovice a Pozořice u Brna. Tím Liechtensteinové získali rozsáhlý majetek a zařadili se mezi nejbohatší moravské panské rody již před rokem 1600.

1608 - 1623

Karel I. se zasloužil o vyřešení krize mezi císařem Rudolfem II. a jeho bratrem Matyášem. Za to ho uherský král a budoucí český král Matyáš povýšil 20. 12. 1608 do knížecího stavu. V roce 1613 mu udělil opavské vévodství, v roce 1622 mu císař Ferdinand II. udělil lénem vévodství krnovské. Karel I. byl proti své vůli jmenován předsedou tribunálu nad českými stavy, pro obvinění měrně žádal milost.

Karel I. z Liechtensteinu, první kníže a vévoda opavský a krnovský, byl schopný politik a diplomat. Pro tzv. 27 českých pánů marně žádal císaře o milost.

1617

Maxmilián z Liechtensteina a jeho manželka Kateřina Černoorská z Boskovic vybudovali poutní chrám ve Vranově u Brna. Součástí klášterního chrámu se stala hrobka Liechtensteinů, kterou rozšířil a klasicistně přestavěl kníže Jan I. v roce 1818-1821. Do roku 1938 zde bylo pohřbeno 62 členů rodu. Je to jediná hrobka hlav státu, které byly pohřbívány na území jiného státu. V letech 2012-2015 byla hrobka Liechtensteiny opravena nákladem 54 mil. Kč.

Znak rodu knížat z Liechtensteinu (Gundakarova větev) je současně také státním znakem Lichtenštejnského knížectví. Nalezneme na něm mimo jiné i zemské znaky vévodství opavského, vévodství krnovského a Slezska.

1633

Karlův mladší bratr Gundakar (1580 až 1658) zastával významné dvorské a zemské úřady. Založil tzv. Gundakarovu linii (dodnes žijící). Roku 1633 povýšil císař panství Moravský Krumlov a Uherský Ostroh na titulární říšské knížectví *Liechtenstain*, které zaniklo v roce 1647.

1692

Kníže Jan Adam I. (1657-1712), úspěšný hospodář, mecenáš a politik, koupil roku 1692 panství Hodonín. Koupí panství Schellenberg a hrabství Vaduz položil základy Lichtenštejnského knížectví (založeno roku 1712).

1712

Císař Karel VI. spojil panství Schellenberg a hrabství Vaduz a povýšil je na říšské knížectví *Liechtenstein*, jako 354. a poslední nezávislé území Svaté říše římské. Jako jediné existuje dodnes ve svých původních hranicích a pod původním jménem.

1790

Kníže Alois I. (1759–1805) v roce 1790 zaměstnal geniálního architekta, vynálezce a podnikatele (zakladatele Koh-i-noor Hardtmuth) Josefa Hardtmutha (1752–1816), který pro něj začal budovat Lednicko-valtický areál (Obelisk a další stavby).

1805

Aloisův mladší bratr, významný diplomat a vojevůdce napoleonských válek, polní maršál Jan I. (1760–1836) projevil své schopnosti v bitvě u Slavkova (2. prosince). Domluvil schůzku císaře Františka I. a císaře Napoleona u Spáleného mlýna a za panovníka podepsal Bratislavský mír (roku 1809 i Schönbrunnský mír). J. Hardtmuth pro postavil Janův hrad (1807) nebo Hraniční zámek (1816).

Polní maršál kníže Jan I. z Liechtensteinu

1806, 1815

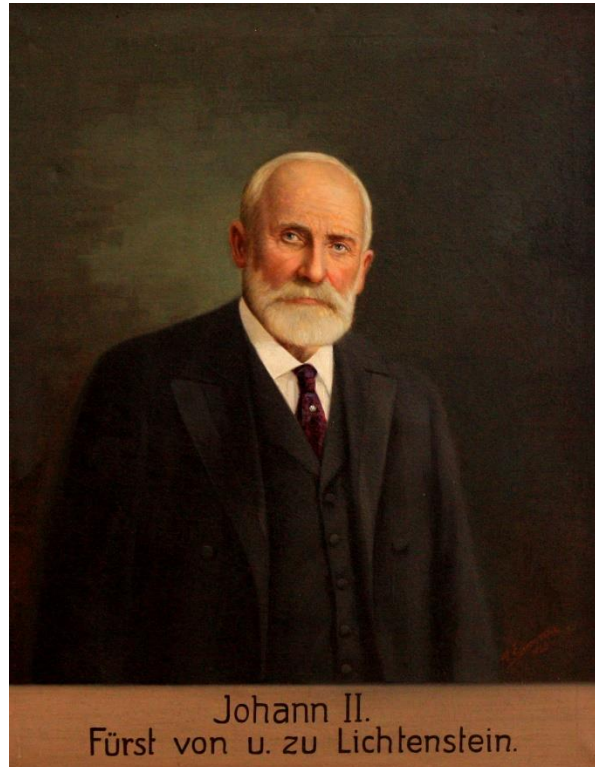
Lichtenštejnské knížectví se po zániku Svaté říše římské národa německého stalo jako nezávislý stát členem Rýnského spolku, pod patronátem Francie. Od tohoto roku se počítá úplná státní svrchovanost Lichtenštejnska. Nezávislost knížectví potvrdila také Závěrečná akta Vídeňského kongresu (1814-1815).

1845-1858

Janův syn, kníže Alois II. (1796–1858), byl ve své době známým hospodářským reformátorem. V letech 1845–1858 dal do dnešní podoby novogoticky přestavět zámek Lednice a vybudovat zde proslulý 92 metrů dlouhý skleník, který byl ve své době „divem techniky a architektury“.

1862, 1868

Kníže Jan II. (1840-1929) zvaný „Dobrý“ dal roku 1862 Lichtenštejnsku ústavu, roku 1868 zrušil lichtenštejnskou armádu. Od té doby bylo knížectvích ve všech válečných konfliktech neutrální zemí.

Kníže Jan II. zvaný „Dobrý“ patřil k největším mecenášům své doby

1873 - 1912

V roce 1873 kníže Jan II. založil ve Valticích ovocnářsko–vinařskou školu a roku 1895 *Vyšší ovocnářskou a zahradnickou školu* v Lednici. V roce 1912 založil *Ústav pro zušlechťování rostlin knížete Jana z Liechtensteinů J. G. Mendela* v Lednici (dnes Mendelova univerzita, která letos slaví 100. výročí od svého vzniku 24. 7. 1919) a podporoval i další školské a vědecké projekty.

1920-1923

V roce 1920 Lichtenštejnsko uzavřelo celní a poštovní unii se Švýcarskem. Roku 1923 s jím uzavřelo i měnovou unii – od té doby je oficiálním platidlem v knížectví švýcarský frank.

1920-1933

Za první pozemkové reformy byla Liechtensteinům z jimi vlastněných 167.577 hektarů půdy v ČSR vyvlastněno za úřední cenu (cca 1/3 tržní ceny) nadprůměrných 60 procent.

1938

Princ-regent František Josef, zastupující nemocného knížete Františka I. (1853-1938), poslal 3. května československé vládě notu s návrhem na navázání diplomatických styků. Ty byly navázány 30. července 1938 prostřednictvím švýcarského vyslanectví v Praze.

1938

Po smrti knížete Františka I. 25. července 1938 ve Valticích přesídlil nový vládnoucí kníže František Josef II. (1906-1989) z Vídně do Vaduzu, aby podpořil suverenitu své země a dal najevo nesouhlas s anexí Rakouské republiky.

Kníže František Josef II. s manželkou Georginou roz. hraběnkou von Wilczek museli v letech 1945 – 1989 čelit dvojí totalitě

1939

Po okupaci Československa 15. března 1939 Lichtenštejnsko neuznalo vznik protektorátu Čechy a Morava narozdíl od Švýcarska, které své vyslanectví v Praze změnilo na generální konzulát. Knížectví nepřerušilo diplomatické styky s ČSR a bylo za 2. světové války neutrální zemí. Přesto lichtenštejnská správa a generální zástupce vládnoucího knížete princ Karel Alfréd, na okupovaném území pomáhali svým zaměstnancům, které perzekuovalo gestapo a okupační správa.

1945

Diplomatické styky nebyly po osvobození ČSR obnoveny z důvodu konfiskace majetku celkem 38 lichtenštejnských občanů (z toho osmi členů knížecí rodiny). Na základě Benešových dekretů byl zkonfiskován majetek občanů a hlavy neutrálního státu, který sám čelil hrozbě anexe Německem.

1948 - 1951

Československé úřady si byly vědomy nezákonnosti konfiskace majetku občanů neutrálního státu, kteří měli lichtenštejnskou národnost a občanství (nikoliv německou), proto ministerstva zahraničních věcí a financí jednala ještě v polovině února 1948 o výši finanční náhrady. Komunistický převrat dalším jednáním zabránil. V roce 1951 Nejvyšší správní soud ČSR žaloby na vrácení majetku zamítl.

1975

Dne 1. srpna 1975 se Lichtenštejnské knížectví a Československá socialistická republika staly v Helsinkách jedněmi z 35 signatářů *Závěrečných akt Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě*. V jejich rámci se navzájem uznaly v tehdejších hranicích.

1989

Dne 13. října 1989 zemřel vládnoucí kníže František Josef II. (1906-1989), na trůn nastoupil jeho nejstarší syn Hans-Adam II. (*1945). Ten v 70. letech provedl úspěšnou reformu správy rodinného majetku a již od roku 1984 vykonával úkoly hlavy státu. V roce 1967 se princ oženil s hraběnkou Marií Kiskou (*1940, Praha), se kterou má tři syny a jednu dceru.

Jeho Jasnost kníže Hans-Adam II. je od října roku 1989 hlavou Lichtenštejnského knížectví.

1990

K prvnímu kontaktu mezi oběma zeměmi došlo v říjnu roku 1990 na půdě OSN, kde se setkal ministerský předseda knížectví Hans Brunhart s ministrem zahraničních věcí České a Slovenské Federativní republiky Jiřím Dienstbierem. Následovala další jednání, která ale nevedla k obnovení diplomatických styků. Československo je odmítlo podmínit závazkem na řešení sporných majetkových otázek.

1992

Na konci roku 1992 požádala Česká republika, která měla vzniknout jako nezávislý stát od 1. ledna 1993, o uznání všechny státy světa, mezi nimi i Lichtenštejnské knížectví. Protože Česká republika chtěla uznat Lichtenštejnsko až od 1. ledna 1993, ačkoliv ČSR ho uznalo již v roce 1938 a jako zcela nezávislý stát je uznáván od roku 1806, k navázání diplomatických styků nedošlo.

1996

Lednicko-valtický areál, vytvářený téměř dvě století rodem Liechtensteinů, byl zařazen na seznam světového kulturního dědictví UNESCO. Rozlohou 300 km² je téměř dvakrát větší, než Lichtenštejnské knížectví.

Zámek Lednice byl jedním z oblíbených letních sídel Liechtensteinů. Lednicko-valtický areál je od roku 1996 památkou UNESCO

2006

Dne 8. října 2006 navštívil vládnoucí kníže Hans-Adam II. obec Vranov u Brna, kde navštívil rodinnou hrobku a zúčastnil se pojmenování prostranství před klášterním chrámem na „*Náměstí knížat z Liechtensteina*“. Se vzácným hostem se setkal hejtman Jihomoravského kraje Stanislav Juránek.

V říjnu 2006 kníže Hans-Adam II. navštívil Vranov u Brna, kde se poprvé setkal s hejtmanem Jihomoravského kraje. Začala neformální spolupráce kraje a knížecího rodu, která trvá dodnes.

(foto:www.idnes.cz)

2009

Na základě dohody členských států Evropské unie o uzavření smluv o zabránění dvojího zdanění s Lichtenštejnskem, musela i Česká republika obnovit jednání s Vaduzem o navázání diplomatických styků. Protože je knížectví již nepodmiňovalo řešením sporných majetkových otázek, bylo dne 8. září 2009 podepsáno Memorandum o budoucí spolupráci a 10. 9. byly navázány diplomatické styky.

Dne 25. září 2009 přijel na soukromou návštěvu Jihomoravského kraje kníže Hans-Adam II. Na zámku v Mikulově byl přivítán hejtmanem Michalem Haškem. poté navštívil Břeclav, Lednici a Valtice. Na valtickém zámku proběhl křest první knihy o rodu Liechtensteinů vydané po roce 1945 v České republice „*Moravská dominia Liechtensteinů a Dietrichsteinů*“ autora Pavla Juříka.

Křest knihy Ing. Pavla Juříka „*Moravská dominia Liechtensteinů a Dietrichsteinů*“ na zámku Valtice předznamenal novou etapu vzájemných vztahů České republiky, Jihomoravského kraje a rodu Liechtensteinů a Lichtenštejnska

Cenným darem pro knížete Hanse-Adama II., při návštěvě Valtic, byla sada broušeného skla s vyrytým erbem Liechtensteinů, zdobená platinou, kterou vyrobily sklárny Květná (z bývalého lichtenštejnského panství). Knížecí rodina od té doby její výrobky objednala již několikrát.

(foto: Sklárny Květná)

2010

Dne 5. dubna 2010 se vládnoucí kníže Hans-Adam II. z Liechtensteinu setkal na Pražském hradě s prezidentem České republiky Václavem Klausem. Poté ve Valdštejnské jízdárně zahájil unikátní výstavu **„Klasicismus a biedermeier z knížecích lichtenštejnských sbírek“**

Na základě česko-lichtenštejnského memoranda z roku 2009 zahájila 7. dubna činnost **Česko-lichtenštejnská komise historiků**. Jejím úkolem se stala analýza více než sedmi století společné historie českých zemí a rodu Liechtensteinů.

Dne 7. dubna 2010 bylo podepsáno další memorandum o porozumění, které přesněji vymezovalo úkoly komise: *„Úkolem Česko-lichtenštejnské komise historiků bylo studium dějin vzájemných vztahů obou států, jakož i studium dějin působení Knížecího domu Lichtenštejnů ve střední Evropě a obzvláště na území dnešní České republiky se zvláštním zřetelem k těm otázkám a problémům, které obě strany považují za sporné nebo za dosud nedostatečně objasněné.“*

V květnu 2010 se kníže Hans-Adam II. s princem Wolfgangem a Emeraldem zúčastnil mezinárodní konference **„Knížecí rod Liechtensteinů v dějinách zemí Koruny české“**, která se konala v Olomouci ve spolupráci Ostravské univerzity a Historického spolku Liechtenstein. Vědecká konference byla první svého druhu v Evropě a přinesla velké množství informací o historii a odkazu knížecího rodu Liechtensteinů ve střední Evropě, zejména pak na Moravě, ve Slezsku a v Čechách.

Neformální setkání vládnoucího knížete Hanse-Adama II. s prezidentem České republiky Václavem Klausem na Pražském hradě (foto: ww.hrad.cz)

2011

Dne 30. března se v Praze setkal předseda lichtenštejnské vlády Klaus Tschütscher s předsedou české vlády Petrem Nečasem. Jednali spolu o hospodářské spolupráci a politice EU.

Dne 13. ledna 2011 předal pověřovací listiny dědičnému princi Aloisovi první velvyslanec České republiky v Lichtenštejnském knížectví Boris Lazar (se sídlem v Bernu)

Dne 11. dubna 2011 předala pověřovací listiny prezidentu České republiky Václavu Klausovi první velvyslankyně Lichtenštejnského knížectví v České republice J. J. Maria-Pia Kothbauer princezna Liechtenstein (se sídlem ve Vídni) (foto: www.hrad.cz)

Kníže Hans-Adam II. je autorem úspěšné knihy „*Stát ve třetím tisíciletí*“. Na jaře 2011 ji nakladatelství Grada vydalo v českém jazyce. Dne 4. dubna se kníže zúčastnil jejího křtu v Obecním domě v Praze a diskuse o obsahu knihy s posluchači Univerzity Karlovy v Praze. Večer se kníže zúčastnil slavnostní večeře v Brně, kterou na jeho počest uspořádal hejtman Jihomoravského kraje Michal Hašek.

Kníže Hans-Adam II. se zapisuje do pamětní knihy Karlovy univerzity v Praze

Dne 5. dubna Kníže Hans-Adam II. diskutoval o svých myšlenkách s posluchači Masarykovy univerzity v Brně. Z rukou jejího rektora profesora Petra Fialy převzal Velkou cenu Masarykovy univerzity, za zásluhy o obnovení česko-lichtenštejnských diplomatických styků.

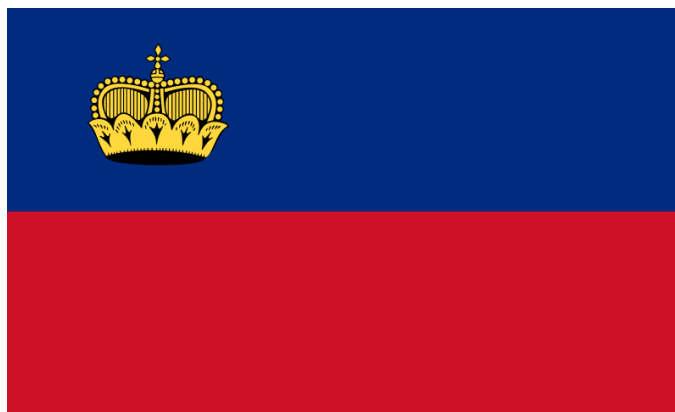

Masarykova univerzita v Brně knížeti Hansi-Adamovi II. udělila Velkou cenu Masarykovy univerzity za jeho přínos ke zlepšení česko-lichtenštejnských vztahů (foto: MUNI)

2012

Mimořádnou osobnost knížete Jana Adama I. z Liechtensteinu (1657-1712) připomněla výstava, která se konala v Regionálním muzeu Mikulov, ve spolupráci Jihomoravského kraje a Historického spolku Liechtenstein. Dne 31. března výstavu otevřel vládnoucí kníže Hans-Adam II., kterého doprovázela manželka kněžna Marie a hejtman Jihomoravského kraje Michal Hašek.

Ve dnech 11.-12. listopadu se ve Vranově u Brna konal první workshop Česko-lichtenštejnské komise historiků.

Vlajka Lichtenštejnského knížectví

**Kníže Hans-Adam II. a Ivo Polák náměstek hejtmána Jihomoravského kraje při vernisáži výstavy
v Regionálním muzeu Mikulov**

2013

Dne 1. listopadu byla v muzeu v Knížecím domě v Moravském Krumlově otevřena výstava „**380 let knížectví Lichtenštejn v Moravském Krumlově**“, která připomněla významnou součást historie tohoto města a rodu Liechtensteinů. Výstavu připravilo městské muzeum a Historický spolek Liechtenstein.

2014

Dne 25. března se konal na Univerzitě Karlově v Praze „**Lichtenštejnský den**“, za účasti místopředsedy lichtenštejnské vlády Dr. Thomase Zwiefelhofera. Ten poté s místopředsedou vlády České republiky Andrejem Babišem podepsal dohodu o zabránění dvojího zdanění.

Podpis mezistátní dohody o zabránění dvojího zdanění místopředsedou vlády Lichtenštejnska Thomasem Zwieferhoferem a místopředsedou vlády České republiky Andrejem Babišem

Dne 22. září byla na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně slavnostně představeny výsledky práce Česko-lichtenštejnské komise historiků. Několik sborníků vědeckých prací bylo vydáno jako Suplementa v *Časopisu Matice moravské*.

2015

Dne 25. června byl slavnostně ukončen rozsáhlý projekt obnovy barokního zámeckého divadla, jízdárny a zahradního domku v areálu zámku ve Valticích. Projekt byl završen odbornou konferencí v prostorách rekonstruovaného zámeckého divadla a večerním koncertem mezzosopranistky Magdaleny Kožené. Koncertu se mimo jiných významných osobností zúčastnila J. J. Maria-Pia Kothbauer princezna Liechtenstein velvyslankyně Lichtenštejnska v České republice.

Po letech devastace se unikátní divadelní scéna valtického zámku dočkala celkové obnovy

Po čtyřech letech restaurátorských prací byla dokončena oprava knížecí hrobky ve Vranově u Brna. Náklady na opravy ve výši 54 milionů korun hradila Nadace knížete z Lichtenštejna. Dne 4. listopadu 2015 hrobku navštívil vládnoucí kníže Hans-Adam II. s manželkou kněžnou Marií.

Interiér podzemí restaurované hrobky Liechtensteinů (foto: www.denik.cz)

2016

V pondělí 15. února 2016 se ve Vídni sešla Česko-lichtenštejnská komise historiků s novým mandátem a v novém složení ke svému ustavujícímu zasedání a následně ke svému prvnímu řádnému pracovnímu zasedání.

V sobotu 14. května 2016 si Česká republika připomněla 700. výročí narození římského císaře, krále českého, lombardského a burgundského, markraběte moravského a hraběte lucemburského Karla IV. K oslavám výročí byli pozváni panovníci Lichtenštejnska, Lucemburska a Monaka). Hlava České republiky v pátek 13. května přivítal lichtenštejnského korunního prince Aloise z Liechtensteinu.

Dědičný princ Alois z Liechtensteinu se zúčastnil oslav 700. výročí narození císaře a krále Karla IV.

Dne 7. září vydaly Česká pošta a Liechtenstein Post společnou poštovní známku v hodnotě 27 Kč a 1,50 švýcarského franku. Tématem poštovní známky je obraz Gerita Dou (1613-1675) "Mladá dáma na balkóně" (pol. 17. století, Holandsko), který v druhé polovině 19. století daroval kníže Jan II. z Liechtensteina Společnosti vlasteneckých přátel umění, předchůdkyni Národní galerie v Praze.

Společná poštovní známka České pošty a Liechtenstein Post AG

Národní technické muzeum v Praze uspořádalo ve dnech 15. - 16. září 2016 mezinárodní konferenci při příležitosti 200. výročí úmrtí geniálního architekta, vynálezce a podnikatele Josefa Hardtmutha. Konference se konala v Multifunkčním centru v Lednici (bývalé barokní stáje).

2017

Dne 30. července 2017 oslavil vládnoucí kníže z Liechtensteinu Hans-Adam II. a jeho manželka kněžna Marie 50 let společného života.

Zlatou svatbu vládnoucího knížecího páru připomněla i Lichtenštejnská pošta

2018

Dne 20. června byla otevřena výstava „*Liechtensteinové na Moravském Krumlově*“ v Knížecím domě. Město navštívila Její Jasnost Maria-Pia Kothbauer princezna Liechtenstein velvyslankyně Lichtenštejnského knížectví v České republice, v doprovodu Ivany Červenkové velvyslankyně České republiky v Rakousku, prince Emanuela von Liechtenstein s manželkou Sonjou, Bohumila Šimka hejtmana Jihomoravského kraje a Petra Vokřála primátora města Brna.

Byla to první návštěva lichtenštejnských hostů v Moravském Krumlově od roku 1945. Zámek patřil Liechtensteinům do roku 1908, kdy ho zdělila knížecí větev rodu Kinských, které byl po 2. světové válce zkonfiskován. Vlastníkem zámku je město Moravský Krumlov, které ho postupně opravuje.

Dominantou Moravského Krumlova je kostel sv. Floriána nad městem

Hrobka vedlejší větve Liechtensteinů v Moravském Krumlově

2019

Dne 14. ledna 2019 jsme si připomněli 770. výročí příchodu rodu Liechtensteinů na Moravu. Tehdy listinou vydanou v Brně získal Jindřich I. z Liechtensteinu obec Mikulov za věrné služby Přemyslovcům, kteří usilovali o získání dědictví po vymřelém rodu Babenberků v rakouských zemích. Tím položil základy více než sedmi století působení jeho potomků na území dnešní České republiky.

Dne 19. ledna 2019 si Lichtenštejnské knížectví připomnělo 300. výročí od svého vzniku. V roce 1719 vzniklo spojením tzv. Horní a Dolní země a jejich povýšením na říšské knížectví.

Lichtenštejnsko si 19. ledna 2019 připomnělo 300. výročí svého vzniku. Je jedním z nejstarších nepřetržitě existujících států světa, plně suverénní zemí je od roku 1806.

Tři generace: dědičný princ Alois, vládnoucí kníže Hans-Adam II. a jeho vnuk princ Václav

Hrad Vaduz je sídlem vládnoucího knížete od roku 1938